

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli fõrvénykezés és a közjegyzõi gyakorlat számára

Felelõs szerkesztõ és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK
budapesti kir. közjegyzõ. KIADJA: A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK
ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztõség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thõköly-út 39. Telefon 297—069.

Magyarországi Királyi Közjegyzõk Országos Egyletének postatakarékpenztári
csekk számlája: 41.951.

Jogszabályok s különösen az ingatlanjog- szabályok kiterjesztése a visszacsatolt keleti s erdélyi országrészekre.

Némi szolgálatot vélek tenni fõként a visszacsatolt keleti és erdély-
részi területekre kinevezendõ illetve majdan ott helyettesként mûködõ
kartársaknak, de — az alább részletesebben tárgyalandó rendelkezések,
amint látni fogjuk, az anyaországi kartársak gyakorlatát is érintvén —
azoknak is, ha a lap korlátozott terjedelme folytán rendelkezésre álló
szûk keretben, lehető röviden I., e területekre vonatkozóan az ott ezidõ-
szerint hatályos s a közjegyzõi gyakorlatot is érintõ joganyagot összeállítom
és II., részletesebben ismertetem ebbõl az ingatlanjog kiterjesztésével
kapcsolatos s különösen a hagyatéki eljárásra is kiható rendelkezéseket.

I.

*Az 1940.:XXVI. t.-c., mely a román uralom alól felszabadult keleti
és erdélyi országrészeknek a Magyar Szent Koronához való visszacsatolásá-
ról és az országgal való egyesítésérõl szól,*

felhatalmazta a ministeriumot e visszacsatolás következtében szük-
séges közigazgatási, törvénykezési s közigazdasági rendelkezések megtéte-
lére,

kimondta — a feleségre s 24. életévüket be nem töltött gyermekekre
is kiterjedõ hatállyal, hogy azok a román állampolgárok, kik 1940. augusz-
tus 30. napján a visszacsatolt keleti és erdélyi területen birtak állandó
lakóhellyel, hatósági intézkedés nélkül megszerzik a magyar állampolgar-
ságot,

vitéz Fekete László dr.: Jogszabályok s különösen az ingatlan-
jogszabályok kiterjesztése a visszacsatolt keleti s erdélyi
országrészekre.

Közlemények.

Kinevezések.

A budapesti kamara társasvacsorája.

Az Országos Egylet központi bizottságának ülése.

Ertekezlet Kolozsvárott a jogegységesítés tárgyában.

A budapesti kir. közjegyzõk forgalmi adó közössége.

A nyugdíjintézet története.

Kamarai bejegyzések és az 1939.IV. t.-c.

Határsáv újabb megállapítása a honvédelmi törvény alapján.

A cégvezetõ „nõi mivoltának“ feltüntetése.

Az egyházi anyakönyvi kivonatok aláírásának hitelesítése.

Budapest székesfõváros árvaszékének mûködésérõl szóló jelentés.

Illetéktelen beavatkozások a közjegyzõi hatáskörbe.

Gyermek törvényessége iránt indított per.

A Budapesti Közlöny elõfizetése.

Adományok az árvízkarosultak felsegítésére.

Állásközvetítések.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

A végintézkedések alakai kelleit megállapító törvény tervezete.

Krenner Zoltán dr. kir. közjegyzõ tanulmánya.

Magyar Jogi Szemle.

Gazdasági Jog.

Deutsche Notar-Zeitschrift.

Illetékügyi Közlöny.

akként rendelkezik, hogy a *ministerium újabb rendelkezéséig* e visszacsatolt területen — az állami főhatalom változása következtében a dolog természete szerint nem alkalmazható jogszabályok kivételével — az 1940. augusztus 30.-án érvényben volt jogszabályok hatályban maradnak.

Ez a törvényeikk az alap, melyen a visszacsatolt keleti és erdélyi országrész jogi berendezése nyugszik: provizorikusan, míg t. i. a magyar királyi ministerium újabb rendelkezést nem tesz, általában az 1940. augusztus 30.-án ott érvényben volt jogszabályok maradnak hatályban, melyek azután a magyar királyi ministerium — vagy esetleg törvény — rendelkezéseivel fokozatosan hatályukat veszítik; nem tévesztendő azonban szem elől, hogy e visszacsatolt területeken főleg törvénykezési téren a Trianon előtti magyar jogszabályok hatályukban az idegen impérium alatt is általában fenntartottak s a visszacsatoláskor is hatályban voltak, így természetesen ezek az 1940:XXVI. t.-c. említett rendelkezése folytán külön intézkedés nélkül is hatályukban továbbra is fennmaradnak.

E t.-c. fennebbi felhatalmazása alapján sűrű egymásutánban jelentek meg a különböző kormányrendeletek, melyek közül — ismétlem: főleg a közjegyzői gyakorlatot tartva szem előtt — a következőket említem meg:

a Budapesti Közlöny 1940. évi 251. számában megjelent 7850/1940. M. E. sz. r. e területek visszacsatolásával kapcsolatos igazságügyi szervezeti rendelkezések tárgyában (*kir. bírósági, ügyészségi, a kir. közjegyzői s az ügyvédi szervezetre, az egységes bírói és ügyvédi vizsgára vonatkozó rendelkezések*),

a Bud. Közl. 262. számában a 61900/1940. I. M. sz. r. e visszacsatolt terület egyes községeinek törvénykezési beosztása tárgyában,

a Bud. Közl. 263. számában a 8230/1940. M. E. sz. r. e területeken egyes lakásbérleti jogviszonyoknak rendezése tárgyában,

a Bud. Közl. 264. számában megjelent 8220/1940. M. E. sz. r., mely szerint e területeken az 1911. I. t.-c.-ben (Pp.), az ennek életbeléptetéséről szóló 1912. LIV. t.-c.-ben (Pp.) szabályozott eljárásokban, a munkaügyi bíráskodásban, az okirat-megsemmisítési eljárásban, a kereskedelmi- és váltóügyekben követendő nem-peres eljárásokban, csőd- s csődönkívüli kényszerügyeségi eljárásokban, pénzügyintézetek önkéntes felszámolásában, azoknak s érdekkörükbe tartozó vállalatoknak kényszerfelszámolásában, a kisajátítási, *hagyatéki* s végrehajtási eljárásban — az ingatlanvégrehajtás tekintetében mégis egészükből az 1927. XXXV. t.-c. (jelzálogtörvény) hatálybalépésétől kezdődően — általában a magyar jog szabályai lépnek hatályba,

az ugyanezen számban megjelent 61800/1940. I. M. sz. r., mely szerint e területeken a kir. bíróságok s ügyészségek 1940. november 26.-ával kezdik meg működésüket,

a Bud. Közl. 270. számában a 8470/1940. M. E. sz. r. e területeken működő cégekre vonatkozó kereskedelmi *cégjegyzékek vezetése* tárgyában,

a Bud. Közl. 274. számában a 400/1940. P. M. sz. r. az adók- s *illetékeknek* e területeken a magyar jogszabályok szerinti kivetése, a pénzügyi hatóságok, hivatalok területi beosztása stb. tárgyában,

a Bud. Közl. 292. számában megjelent 9370/1940. M. E. sz. r. e területeken gondozás nélkül maradt birtokok ideiglenes hasznosításáról,

ugyane számban a 9380/1940. M. E. sz. r. e területeken egyes vállalatok s vállalati érdekeltségek jogi helyzetének szabályozása tárgyában, a Bud. Közl. 1941. évi 1. számában megjelent 9410/1940. M. E. sz. r. e területeken erdei termékek s haszonvételek értékesítésére vonatkozó szerződések rendezése tárgyában,

a Bud. Közl. 9. számában a 210/1941. M. E. sz. r. a bírói úton érvényesíthető legmagasabb *kamatra* s az *Országos Hitelügyi Tanácsra* vonatkozó rendelkezéseknek e területekre való kiterjesztése tárgyában,

a Bud. Közl. 17. számában a 42531/1941. P. M. sz. r. ez országrészeken egyes *vagyonátruházásoknak az illetékek alóli időleges felmentése* s az öröklési illeték átmeneti szabályozásáról (az 1941. végéig megkötött vagyonátruházási ügyletek kérelemre mentesíthetők a vagyonátruházási illeték alól, ha az 1940. aug. 30. előtt is magyar állampolgár szerző igazolja, hogy a most megszerzett ingatlant a román jogszabályok kényszere folytán idegenítette el; az 1940. dec. 1. előtt jogerősen átadott hagyatékok után a magyar jogszabályok szerint kiszabott illeték arra az összegre helyesbítendő, mely megfelel a korábbi jogszabályok szerint járó illeték pengő értékre átszámított összegével),

a Bud. Közl. 20. számában az 580/1941. M. E. sz. r. a *munka- és szolgálati viszonyra* vonatkozó jogszabályoknak e területre való kiterjesztése tárgyában,

a Bud. Közl. 21. számában a 660/1941. M. E. sz. r. az állammal és más közttestülettel kötött magánjogi szerződések hatályáról,

a Bud. Közl. 41. számában a 140.700/1941. B. M. sz. r. e területeken városi ingatlanvagyonátruházási illeték szedéséről,

a Bud. Közl. 45. számában az 1440/1941. M. E. sz. r. e területekre az *ingatlanokra vonatkozó magánjogi jogszabályok hatályának kiterjesztése* tárgyában,

ugyane számban az 1450/1941. M. E. sz. r. a lakás és más helyiség *bérletére* vonatkozó jogszabályok hatályának ez országrészre való kiterjesztése tárgyában,

ugyane számban az 1460/1941. M. E. sz. r. a *haszonbérletre* vonatkozó jogszabályok hatályának ez országrészre való kiterjesztése tárgyában,

a Bud. Közl. 51. számában az 1600/1941. M. E. sz. r. a *személyi és családi jog* egyes rendelkezéseinek ez országrészre való kiterjesztése tárgyában,

ugyane számban az 1630/1941. M. E. sz. r. a magyar *bányajog* szabályainak ez országrészre való kiterjesztése tárgyában,

a Bud. Közl. 62. számában az 1940./1941. M. E. sz. r. a *zsidók* közéleti s gazdasági *térfoglalásának korlátozásáról* szóló 1939:IV. t.-c. földbirtokpolitikai rendelkezéseinek ez országrészen való végrehajtása tárgyában,

ugyane számban a 18800/1941. I. M. sz. r. a *tkvi forgalomnak* e területen megindításával kapcsolatos rendelkezések tárgyában,

ugyane számban a 18900/1941. I. M. sz. r. a fennebb említett 1440/1941. M. E. sz. r. egyes rendelkezéseinek végrehajtása tárgyában.

Amennyiben ezek s más jogszabályok az anyaország jogát e visszacsatolt területekre ki nem terjesztették, az 1940:XXVI. t.-c. említett rendelkezése szerint azokon egyelőre az ott 1940. augusztus 30.-án érvényben volt jogszabályok hatályban maradnak.

E visszacsatolt területeken pedig — mint már említettem — a román impérium alatt, tehát 1940. augusztus 30-án is, *általánosságban a Trianon előtt e területeken érvényben volt magánjogi szabályok voltak hatályosak.*

Amde: az 1940.-i belvederei döntés folytán *visszacsatolt területek abból a szempontból, hogy egyes részeikben minő magánjogi szabályok voltak hatályosak, differenciáltak; jelesül:*

1. *a tulajdonképpen erdélyi terület* — rendszerint így nevezve: *Királyhágón túli terület*, — melyre nézve az összministerium 1867. június 27.-én kelt rendelete (13. p. 3. bek.) annak idején úgy rendelkezett, hogy „a jelenleg Erdélyben hatályban levő törvénykezési és igazságügyi szabályok ideiglenesen fennmaradnak“,

2. *anyaországi, de igazságszolgáltatási szempontból erdélyi-nek tekintendő terület*, az 1876:XXXIII. sz. illetve 1877:I. t.-c. által a volt Erdély határán levő vármegyék határvonalán eszközölt határkiigazítás során u. i. valamely anyaországi vármegyébe bekebelezett, azelőtt a volt Erdélyhez tartozott községekre nézve az 1876:XXXIII. t.-c. 23. §-a kimondta, hogy ez átcsatolás által az azokra, illetve egyes részeire nézve hatályban levő, igazságszolgáltatásra vonatkozó törvények, rendeletek, szabályok további fennállása nem érintetik,

3. *a volt Erdélyhez tartozó, de igazságszolgáltatási szempontból anyaországi-nak tekintendő terület*, az ugyanezen átcsatolás folytán valamely erdélyi vármegyéhez csatolt, azelőtt az anyaországhoz tartozó terület, melyeken az imént hivatkozott t.-c. 23. §-a értelmében viszont a magyar magánjog maradt hatályban (így a csákigorbói, nagyláposi s nagyilondai járásbíróság egyes községei — 46124/85. I. M., ill. 56687/85. I. M. ill. 31042/85. I. M. sz. r.)

4. *a visszacsatolt egyéb* — anyaországi — *területek*, s bizonyos tekintetben különállása volt végül

5. az úgynevezett *Partium*-nak (partes reapplicatae) — Kraszna, Középszolnok s Zaránd vármegyék, Kővár vidéke s Zilah városának területe — melyre nézve az 1848:VI. t.-c. kimondta ugyan, hogy ezek minden tekintetben „Magyarország elváhatatlan kiegészítő részét“ képezik, e terület mégis bizonyos vonatkozásokban — így az úrbéri örökváltságról szóló 1868:XXXIII. t.-c. 21. §-a szerint — kivételes helyzetben maradt.

Mármost: — mindig csak a magánjogot tartva szem előtt — 1940. augusztus 30-án általában

az 1. és 2. alatti területeken a maga egészében az *osztrák polgári törvénykönyve* (Optk.) volt érvényben, már *amennyiben azt Trianon előtt a magyar törvényhozás által alkotott egyetemes törvények* (p. o. az 1876: XVI. a végrendeletek alakszerűségéről, 1877:XX. a gyámságról s gondnokságról, 1887:XL. a kisajátításról, 1894:XXXI. t.-c. a házassági jogról, 1894:XXXII. t.-c. a gyermekek vallásáról stb.) *illetve más rendelkezések* (p. o. 1874:XXIII. t.-c. a nők teljeskorúságáról — Optk. 21.175. §§. — 1880:XXXVII. 24. §-a az elítelt jog- és cselekvőképességéről — Optk. 574.768. §§. — s különösen az 1912:LIII. 16. §-a s 1914:L. t.-c. 14. §-a alapján kiadott s Horvát-Szlavonország kivételével a Szent Korona akkor egész területére kiterjedő hatállyal 1918. október 15.-ével életbe lépett 4420/1918. M. E. sz. — kötelemjog irányú — rendelet az ingatlan-

elidegenítő ügyletek irásbafoglalásáról. — Optk. 883. —) *s Trianon után alkotott román jogszabályok* (p. o. román hiv. lap 1934. ápril. 7.-i 83. számában megjelent ú. n. konverziós törvény) *hatályan kívül nem helyezték,*

a 3.,—5., alatti részekben pedig általában az anyaország joga volt hatályban, amennyiben azt Trianon után román jogszabályok hatályon kívül nem helyezték;

ezek a jogszabályok az illető területeken a visszacsatolás után egyelőre — amíg t. i. jogszabály (törvény, törvényi felhatalmazás alapján kiadott rendelet) azokat nem módosítja — hatályban maradnak.

Az 1. s 2. alatti területeken hatályban maradó Optk. rendelkezései irányadók ezidőszert s remélhetőleg: egyelőre, főként a *házassági vagyoni jog, öröklési jog, kötelmi jog* terén — természetesen mindig odaértve: amennyiben a fentiek szerint nem módosítottak, — így különösen a házassági vagyoni jog terén az Optk. 1217. s köv. §§., az öröklési jog terén — megint ismétlem: amennyiben a fentiek szerint hatályon kívül nem helyezték — az Optk. 531. s köv. §§., ezek közt főként a *törvényi öröklésről* szóló 727. s köv. §§., a kötelmi — „dologhozi“ — jogról szóló 859. s köv. §§. —, kiemelve ez utóbbiak közül a — a 935. §. szerint szerződésileg kizárható — *felén túli sérelem* (laesio enormis) szabályát (934. §.).

II.

E visszacsatolt területeken anyaországi jogot életbeléptető, fennebb elősorolt, törvényerejű rendeletek közt igen jelentős — anyagi jogi irányú — rendelkezést tartalmaz az *ingatlanjogra* vonatkozó magánjogi jogszabályok hatályának kiterjesztéséről szóló 1440/1941. M. E. sz. r., ezért ezzel (alapr.), valamint az erre vonatkozó 18800/1941. I. M. sz. s 18900/1941. I. M. sz. rendeletekkel (1. és 2. végr. r.) külön kívánok foglalkozni.

A *szóbanlevő visszacsatolt területeken* az alapr. szerint:

1. §. *hatályba lépnek „az ingatlanra vonatkozó tulajdonjog s az ingatlanra vonatkozó más jog tekintetében“ az anyaország magánjogi szabályai — ideértve az anyaországban érvényben levő, 1855. december 15.-i telekkönyvi rendtartást,¹ mely tehát az 1870. febr. 5.-i ú. n. erdélyi tkvi rendtartás helyébe lép;*

az alapr. felsorol egyes, ekként hatálybalépő jogszabályokat, így: a jelzálogjogról szóló 1927:XXXV. t.-c. s a vonatkozó rendeletek, a társasháztulajdonról szóló 1924:XII. t.-c. s a vonatkozó rendelet stb. — ez a *felsorolás* azonban nem *taxativ, csupán exemplifikativ*, következésképpen az általános szabály alapján más idevonatkozó jogszabályok is hatályba lépnek pl. az 1920:XXXVI. t.-c. (földreform törvény), 1924:VII. t.-c. (földreform-novella) s a vonatkozó rendeletek, az 1939:II. t.-c. (honvédelmi törvény) s a vonatkozó rendelet, 1939:IV. t.-c. (zsidótörvény) s a vonatkozó rendeletek idevágó rendelkezései; de

hatályosságuk eddigi területén továbbra is hatályban maradnak — miután az ország erdélyi részein s a volt Partium területén a birtokren-

¹ Az alapr.-ben elírás az id. törvk. szab. 21. §-ra való hivatkozás; az I. Rész 21. §-a említi ugyan a tkvi r.-tartást, de nem ez a §. tartja azt hatályban, hanem az I. Rész 145. §-a.

dezési szabályok az ország többi részén érvényes hasonló szabályoktól lényegesen eltértek — az úrbéri viszonyok rendezésével kapcsolatos birtokrendezésre, arányosításra s úrbéri elkülönítésre vonatkozó — egyébként régi magyar — törvények, valamint az azokra vonatkozó rendeletek,

e visszacsatolt területen további intézkedésig hatályban marad a román hiv. lap 1934. április 7-i 83. számában közzétett, fennebb már érintett ú. n. konverziós törvény s az ezzel kapcsolatos jogszabályok.

2. §. Köztestület, közintézmény, közérdekű alapítvány vagy a Banca Nationala a Romániai tulajdonában állott ingatlan tekintetében 1939. március 15. után —, egészben vagy részben ingyenes szerzés esetén pedig 1939. március 16. előtt is létrejött dologi- vagy dologi jog szolgáltatására irányuló kötetmi ügylet — utóbbi (t. i. az ingyenes ügylet) esetében mégis csak akkor, ha a megszerzés 1918. október 27. napján a magyar állam, magyar köztestület stb. tulajdonában volt ingatlanra vonatkozik, — valamint az ezeken alapuló további megszerzések érvénytelenek;

nem vonatkozik e rendelkezés — miután ezekről külön jogszabály fog intézkedni — a román agrár-reform során szerzett ingatlanokra, valamint köztestület stb. ingatlanainak eldarabolása vagy más földhözjuttatás során nyert házhelyek szerzésére.

3. §. A román állam vagy valamely szerve nevében álló, vagy a 2. §. szerint érvénytelen szerzés alapján szerzett tulajdonjog (terhelő jog) a magyar állam kincstár javára kebelezendő be;

nem a román állam, hanem valamely más román köztestület vagy közintézmény stb., annak szerve vagy jogutóda, illetve a Banca Nationala a Romániai vagy szerve, jogutóda nevében álló tulajdonjog (terhelő jog) — kétség esetén az igazságügyminiszter által kijelölt — megfelelő magyar köztestület stb., illetve a Magyar Nemzeti Bank javára kebelezendő be;

a román hatóság által földbirtokpolitikai célokra lefoglalt, átvett, de még ki nem osztott ingatlanok tekintetében a földművelésügyi miniszter megkeresésére jegyzendő a tulajdonjog a magyar államkincstár javára be;

a román állam nevében álló ú. n. „csíki magánjavak“ tekintetében helyreállítandó az 1918. október 28-i tkvi állapot.

4. §. E szakasz igen nevezetes rendelkezést tartalmaz, kimondván, hogy *e visszacsatolt országrészen fekvő mező- vagy erdőgazdasági ingatlant nem magyar állampolgár* — akár *inter vivos*, akár *mortis causa* — csak akkor szerezhethet, ily ingatlanra árverésen vételi ajánlatot csak akkor tehet, ha az illető, tkvszerűen megjelölt *ingatlan szerzésére a földművelésügyi miniszter* — a belügy- s honvédelmi miniszterrel egyetértve — engedélyt adott.

Itt megjegyzem, hogy idevonatkoznak az 1. végr. r.-nek 27 s 29. §§-ai, az örökléssel kapcsolatos s a kir. közjegyző teendőire tekintettel alább részletesebben tárgyalandó 28. §-a s ez utóbbival kapcsolatos egész 2. végr. r.

5. §. Az alapr. hatálybalépése (1941. február 23.) előtt kötött jogügylet alapján e visszacsatolt területen fekvő *bármely* ingatlan tekintetében a tulajdonjog, haszonbérleti jog csak akkor jegyezhető be, ha a jogügyletet a közigazgatási bizottság gazdasági albizottsága (megalakulásáig a főispán) jóváhagyta;

a földművelésügyi miniszter a földreform-törvényekben szabályozott elővételi, illetve haszonbérlet-átvételi jogot, nemcsak mezőgazdasági stb., hanem *bármely* ily ingatlan tekintetében gyakorolhatja.

A 6—11. §§. tartalmazzák a leglényegesebb rendelkezéseket e visszacsatolt országrészekben fekvő, 1918. október 28.—1940. szeptember 15. közötti időben *elidegenített* — *mindennemű* — *ingatlanok tekintetében*; nevezetesen;

a) ha a fél a vonatkozó ügyletet súlyos anyagi *vagy más* károsodással fenyegető s a megszerző fél érdekeit szolgáló 1. hatósági intézkedés vagy 2. más hatósági közvetlen vagy közvetett kényszer (vis) vagy 3. valamely kényszerítő hatósági intézkedés kieszközlésével való fenyegetés (metus) hatása alatt kötötte meg, *a vonatkozó tkvi bejegyzés törlése iránti keresetnek ez alapon is van helye*,

ugyancsak törlési keresetnek van helye a jelzett időben megtartott *hatósági árverésen* történt vétel alapján bejegyzett tulajdonjoggal szemben, ha az árverést jogszabálysértéssel rendelték el vagy tartották meg s a jogszabálysértésről az árverési vevő tudott (mala fides) s az ingatlan még tulajdonában van.

A törlési kereset megindítható mind a most megjelölt jogalapokon, mind az e területeken 1940. augusztus 30.-án fennállott vagy a hatálybalépő magyar jogszabályokban foglalt más jogalapokon 1942. február 23-ig akkor is, ha a perindításra illetve a perindítási szándék bejelentésére egyébként irányadó határidő (további megszerzővel szemben három év — tkvi rdtás 150. §-a — illetve 60 nap, 6 hó — az 1886:XXIX. t.-c. 76. §. 8. p.-ban nyert felhatalmazás alapján kiadott 947/1888. I. M. sz. r.) már a r. életbeléptekor lejárt vagy 1942. február 23. előtt jár le;

a törlési kereset az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett személyek — további megszerzők — *ellen is hatályos abban az esetben, ha a perindítási szándék* 1941. február hó 23-tól számított 60 nap alatt a tkvi hatóságnál — ez által tkvileg bejegyzendőleg — *bejelentetik*;

a cél a restitutio lévén, a megszerző fél által kapott vételár *visszatérítendő* s az esetleges beruházás értéke *megtérítendő*, erre a bíróság a felek életviszonyainak megfelelő méltányos halasztást, vagy részletfizetési kedvezményt adhat, ezt biztosítékadáshoz kötheti, de a halasztás vagy részletfizetés az ingatlan visszaadását nem akadályozhatja.

Ez a rendelkezés a jogunkban — tkvi rdtás 148. §. — ismert és oly szépen kiépített törlési keresetet — mikor tudvalevően közvetlen és további megszerzők ellen eredeti érvénytelenség (ügylet-születési hiba) címén (anyagiak: p. o. hamis okirat stb., alakiak: p. o. a végzés más rendeltetést bejegyezni, mint amit kértek, közjegyzői okirat hiánya miatti formahiba, stb.) — két irányban terjeszti ki: 1. fenntartva a korábbi ottani és az itteni jogszabályok szerinti törlési kereset lehetőségét is, oly további tényállásokat konstuiál, melyek bizonyos esetekben hatósági ténykedést minősítenek ügylet-születési hibává s bizonyos esetekben lehetővé teszi hatósági intézkedésnek vagy alaposan elképzelhető hatósági intézkedésnek vis ac metus-sal kapcsolatban való befolyásolásának figyelembevételét (mind a kettő, valamint az árverési vétellel kapcsolatos jogszabálysértések szükségessé vált jogszabályi rendezése élénk documentumai a román ható-

sági gestioknak) és a 2. újra feléleszti, illetve meghosszabbítja az egyébként lejárt vagy hamarabb lejáró praecusiv határidőket.

b) Újszerű rendelkezést hoz azonban az alapr. 7. §-a kimondván, hogy ha a *jelzett időben ez országrészekben valaki ingatlanát* 1. — jogszabálysértés nélkül is tartott — *árverés* vagy más hatósági intézkedés, — vagy 2. az ez idő alatt befejeződött *elbirtoklás* vagy tényleges birtoklás alapján eszközölt tkvi bejegyzés folytán vesztette el vagy 3. *jogüggyellett idegenítette el* s e tények valamelyikének következtében *súlyos* kárt szenvedett, viszont *a szerző a méltányossággal ellentétben álló, aránytalan nyereségre tett szert*, a károsult 1942. február 23.-ig ettől *károsodása méltányos enyhítését követelheti*, ami vagy az ingatlan egy részének visszaadásában, vagy pénzbeli, esetleg más módon való kártalanításban valósul meg,

ez az igény *további jogszerzővel szemben is* érvényesíthető akkor, ha ez az, aki az ingatlan megszerzésével „a méltányossággal ellentétben álló, aránytalan nyereséghez” jutott;

érvényesíthető ez a kárenyhítési igény akkor is, ha az átruházó ügylet 1914. július 28.—1918. október 27. közt kötött, de a vételár ez utóbbi nap után egyenlített ki, ennek következtében az átruházó méltánytalanul súlyos kárt szenvedett.

A kárenyhítési igény *akár perben, akár* az alapr. 9. §-ában szabályozott különleges *nem-peres eljárásban* érvényesíthető; a kereset is, a kérelem is — ingatlan tekintetében perfeljegyzés, követelés tekintetében zálogjog-előjegyzés hatályával — tkvileg feljegyezhető.

A jbsági hatáskörbe tartozó nem-peres eljárás lefolyása: egyezségi tárgyalás, egyezség meghiúsulása esetén az egyezségi s esetleg további eljárás alapján a kérelem felett a felek viszonyainak méltányos figyelembevételével a jbság végzéssel határoz, mely ellen az ítéletáblához egyfokú felfolyamodásnak van helye, — az eljárásra egyébként a Pp. szabályai megfelelően alkalmazandók.

Akár az a) — törlési kereset, akár a b) — kárenyhítési — esetében, ha a tulajdonjoggal együtt jelzálogjog vagy más terhelő jog töröltetik, a vételár-visszatérítési vagy megtérítési összeg e jogok szempontjából az ingatlan helyébe lép s bírói létbe helyeztetvén, az árverési vételár felosztásának szabályai szerint sorrendi tárgyaláson osztandó fel.

Mind az a), mind a b) esetben, ha a kereset, illetve kérelem tárgya tulajdonjog vagy ingatlan átadása iránti igény, az *eljárás megindításának előfeltétele a földművelésügyi minister nyilatkozata*, hogy az eljárás megindításának helye nincs.¹

¹ Ez ismertetés nyomása közben jelent meg a Bud. Közl. 69. számában, a 21.000/1941. I. M. sz. r., mely szerint

a kereset (kérelem) a földművelésügyi minister engedélye nélkül is előterjeszthető, ily esetben azonban tkvi feljegyzés után az eljárás felfüggesztendő,

ez esetben a kereset (kérelem) s mellékletei tekintetében illetékfel-

A román agrár-reform vagy román köztestület stb. ingatlanai tekintetében lefolytatott hatósági eljárások során juttatott ingatlanok tekintetében 1939. március 15. után létesült elidegenítés, megterhelés a gazdasági albizottság (főispán) hozzájárulása nélkül érvénytelen, az ily ügylet alapján bejegyzett tkvi jog hivatalból törölendő.

Az alapr. a továbbiakban eljárási szabályokat tartalmaz; a *tkvi forgalom e területen 1941. március 15.-ével megindulván*, e szakaszok, valamint az 1. végr. r. részletesen szabályozzák: az „elintézetlen tkvi ügylet” fogalmát, az ilyenek tekintetében teendő intézkedéseket, jelesül: adó- s más köztartozást tárgyazó ügyletnek az adóhivatalhoz való áttétele, a román agrárreform során lefoglalt ingatlanokra vonatkozóak a földművelésügyi minister intézkedéseig elintézetlenül maradnak stb., az 1941. évi február 23. előtt kötött s tulajdonjognak, haszonbérleti jognak szolgálat vagy építményi jog alapításának vagy átruházásának bejegyzésére irányuló jogügyletek esetén 1. felhívás a zsidótörvény ill. végr. r.-e által előszabott kellékeknek, 2. állampolgárság, illetve engedélynek igazolására, 3. áttétel¹ a hadtestparancsnokság hozzájárulása végett, 4. áttétel gazdasági albizottság (főispán)-hoz; a román állam, stb. javára kért bejegyzések a magyar államkincstár javára stb. foganatosítandók; az 1930. május 30.-i román törvény szerint létesült társasháztulajdonok a magyar jogszabályoknak megfelelően átalakítandók; a tkvi betétek (tjkvek) nyelve vonatkozó rendelkezések; a román agrárreform stb. során nyert ingatlanok tkvi betétei fokozatosan átvizsgálendók, ennek során a r.-nek megfelelő intézkedések foganatosítandók; az 1914. január 1. előtt bejegyzett jelzálogjogok s azokat terhelő jogok törlésének a 25300/1934. I. M. sz. r. szerint eszközöndő törlése; az *1941. február 23. után létesült mező- vagy erdőgazdasági ingatlan élők közti átruházását célzó jogügylet esetén szükségös*, a) *zsidó-clausula* (43000/1939. I. M. sz. r. 1. §.) b) *magyar állampolgárság vagy kormányengedély igazolása*, c) *határsávba* (1730/1941. M. E. sz. r.) *eső ingatlan esetén hadtestparancsnoki hozzájárulás* (ami egyébként határsávban nemcsak mező- s erdőgazdasági, de minden ingatlan átruházáshoz kell) s d) *gazdasági albizottsági jóváhagyás*.²

jegyzésnek van helye s az így feljegyzett illeték pótlólag akkor rovandó le, mikor a fm. engedély bemutatatik,

a fm. engedély iránti kérvény az ingatlan fekvése szerint illetékes gazdasági (erdő) felügyelőséghez adandó be, abban a r. 3. §-a szerinti adatok s mellékletek terjesztendőek elő, illetve csatolandók.

¹ Természetesen amennyiben határsávban fekvő ingatlanról van szó, mert p. o. Szatmárnémeti, Pettyén a határsávot újból szabályozó 1730/1941. M. E. sz. r. (Bud. Közl. 54.) szerint nem határsávba eső.

² Vagyis: *1941. február 23. után kötött s e területen fekvő ingatlan elidegenítő ügyleteknél kell:*

minden ingatlanál, ha határsávba esik, hadtestparancsnoki hozzájárulás,

mező- vagy erdőgazdasági ingatlanál mindig zsidó-clausula, mindig magyar állampolgárság (ministeri engedély), — ha határsávban fekszik — hadtestparancsnoki hozzájárulás s mindig gazdasági albizottsági jóváhagyás.

E rendelkezések során következnek — 28., 29. §§. — az e területi mező- vagy erdőgazdasági ingatlanoknak *mortis causa*-átzállásával kapcsolatos s így a közjegyzői gyakorlatot — és pedig anyaországi kir. közjegyző is tárgyalhatván oly hagyatékot, melyhez e visszacsatolt területen fekvő mező- vagy erdőgazdasági ingatlan tartozik, — azok gyakorlatát is érintő az a rendelkezés, hogy

ha a kir. közjegyző e visszacsatolt országrészen fekvő- mező- vagy erdőgazdasági ingatlant magában foglaló hagyaték tárgyalása során (sőt — amint mindjárt látjuk — az idézés kibocsátásakor) megállapítja, hogy ily ingatlanra vagy nem magyar állampolgár örökösre szállana át, a tárgyaláson, (illetve már az idézésben) az felhívandó, hogy 30 nap alatt (illetve a tárgyaláson) mutassa be a tkv.szerűen megjelölt ily ingatlan megszerzésére vonatkozó földmívelésügyi ministeri engedélyt,

mármint az illető vagy bemutatja az engedélyt vagy nem; ha igen, szabályszerűen folytatattatik az eljárás, ha nem, — s erről már a 2. végr. r. szól — ismét két lehetőség van; vagy úgy egyeznek meg az érdekeltek, hogy az osztály során ez az ingatlan oly személy osztályrészébe jusson, kinek szerzését az alapr. 4. §-a nem korlátozza, vagyis, aki magyar állampolgár, vagy — ily megegyezés hiányában — a hagyatéki bíróság az illető mező- vagy erdőgazdasági ingatlant bírói árverésen való eladását (1894: XVI. t.-c. 97. §.) rendeli el, az illető részesítettett (örökös vagy hagyományos) ez esetben az árverési költség levonása után fennmaradó vételár illevén örökség- vagy hagyományképen meg.

Ugyanezen utóbbi r. 1. §-a szerint örökösödési (hagyományi) bizonyítvány csak akkor adható ki, ha a nem magyar állampolgár örökös (hagyományos) a földmívelésügyi ministernek az illető ingatlan szerzésére vonatkozó engedélyt bemutatja, ezért — a 2. §. szerint — az 1894:XVI. t.-c. 99. §-ában — helyesen: itt s az 1927:IV. t.-c. 72. §-ában — előírt kellékeken felül a kérvény kapcsán igazolnádó vagy a magyar állampolgárság vagy a földmívelésügyi minister vonatkozó engedélye; ezek valamelyike nem igazoltatván, örökösödési (hagyományi) bizonyítvány egyáltalában nem adható ki, hanem eljárás indul, melynek során azután az törtenik, amit már fennebb említettem.

1880/1941. I. M. sz. r. vonatkozó 28. és 29. §§-aiban foglalt rendelkezések, valamint a 1890/1941. I. M. sz. r.-nek — nem tudom, mi okból, külön rendeletben kiadott — rendelkezései közt nem látok teljes összhangot; nevezetesen: amaz (28. §.) azt mondja: ha megállapítja a közjegyző hogy nem magyar állampolgár örökös van..., emeből (3. §.) az olvasható ki, hogy köteles a közjegyző az állampolgárságot vizsgálni; amaz csak a tárgyalás során észlelt e körülményről kapcsolatos teendőkről szól, emez — tehát utóbb — már az idézés kibocsátására nézve írja általában elő, hogy az örökös, (hagyományos) kire ily ingatlan szállna, azzal idézendő, hogy vagy magyar állampolgársága, vagy a földmívelésügyi minister engedélye igazolandó; sanctio sem egészen világos, pl. ha a magát magyar állampolgárnak valló örökös — amaz szerint a tárgyaláson kitűzött 30 nap alatt, emez szerint a „tárgyaláson“ magyar állampolgárságát nem igazolja, stb....

Szerény nézetem szerint: a királyi közjegyzőnek hivatali kötelessége előmozdítani az alapr. 4. §-ában lefektetett s nyilvánvalóan nyomós okon

alapuló igen fontos korlátozó jogszabály érvényesülését s ezért figyelemmel kell lennie az örökös állampolgárságának kérdésére, viszont az állampolgárság vizsgálatánál esetleges súlyos méltánytalanság elkerülése végett nem szabad merev szabályokat felállítania, illetve követnie, pl. mondjuk: az 1940:XXVI. t.-c.-nek állampolgárságra vonatkozó s a bevezetőben említett rendelkezéseivel ellentétben minden esetben belügyministeri állampolgársági bizonyítvány felmutatását megkivánni, ha pedig ennek megkövetelése indokolt, annak bemutatására — lévén az 30 napon belül köztudomás szerint bajosan beszerezhető — ily rövid határidőt szabni.

Dr. vitéz Fekete László
budapesti kir. közjegyző.

Közlemények.

Kinevezések. Az igazságügyminister Csáky Albert dr. győri kir. közjegyzőhelyettes Ógyallára, Salkovszky Jenő dr. ipolysági ügyvédet Ipolyságra, Csánky István dr. szeghalmi ügyvédet Salgótarjánra kir. közjegyzőkké nevezte ki.

A budapesti kamara társasvacsorája A budapesti kir. közjegyzői kamara a saját, valamint az országos egyesület és a nyugdíjintézet közgyűléseivel kapcsolatosan március 29-én, Budapesten az Országos Kaszinó sárga termében mintegy 100 közjegyző és helyettes részvételével társasvacsorát rendezett. A vacsorán való részvételét Radocsay László dr. igazságügyminister is kilátásba helyezte, azonban Budapestről való elutazása miatt azon részt nem vehetett. Megjelentek ellenben a vacsorán Antal István dr. államtitkár és Vladár Gábor dr. m. kir. titkos tanácsos, kúriai tanácselnök, a minisztérium törvényelőkészítő osztályának főnöke. A vacsora előkelő vendégeit Lázár Ferenc dr. kamarai elnök, felsőházi tag néhány közvetlen meleg szóval köszöntötte. Az üdvözlésre elsőnek Vladár Gábor dr. válaszolt. Beszédében hármas vonatkozásban jelölte meg a közjegyzői intézmény jelentőségét. Egyik a konzerváló készség, amellyel a kar a magyar jogrendszer történeti alapjaihoz ragaszkodik. A második a jogfejlesztésben való cselekvő részvétel, amellyel a kar különösen a házassági vagyoni jogi és az örökösödési joggal kapcsolatos értékes tapasztalatait az igazságügyi kormányzat rendelkezésére bocsátja. A harmadik jellegzetes vonása a közjegyzői működésnek az önállóság, a közvetlen függőség hiánya, amely körülménynél fogva az egyéni felelősség lép előtérbe s a becsületet és tisztességet fokozott mértékben teszi közjegyzői erényekké. A közjegyzői működésnek ez a hármas irányú jelentősége szerzi meg az igazságszolgáltatás munkásai között a közjegyzői karnak is az elismerést és a megbecsülést. — Antal István dr. felszólalásában bejelentette, hogy az igazságügyministeriumban a közjegyzői rendtartás novellájának tervezete elkészült, s annak végleges megszövegezésénél figyelembe fogják részesíteni a szerzett jogokat. A novella különben általánosságban a közjegyzői működés hatályosabbá, erőteljesebbé és stabilabbá tételének céljait szolgálja az általános közérdektől szabott keretekben és más testületek

érdekeinek sérelme nélkül. Beszélt ezután az egyéni és társadalmi életviszonyok bizonyos irányban forradalmi átalakulásáról. Reámutatott azokra a súlyos megpróbáltatásokra, amelyek elviseléséhez a nemzet tagjainak töretlen lelki és erkölcsi erejére fokozott szükség van. Ha valamikor most kell gondos figyelmet fordítani a jogbiztonság intézményes biztosítására. Itt van fontos szerepe a közjegyzői karnak, amely az általános életviszonyok biztosabbá tételében jelentős munkásságra hivatott. A múlt század utolsó harmadában a jogalkotás jórészt az idegen példák egyszerű lemásolásában merült ki. Ennek hátrányos következményeit az egész jogrendszerben érezzük. A magyar jogász feladata a múlt törvényalkotás hibáival kapcsolatos tanulságok levonásával a jogalkotásnál a külföldi példákat mellőzve, az eredeti magyar népi gondolat jegyében, a magyar jogintézmények fenntartásával s az alkotmányos hagyományok tiszteletbentartásával való törvényalkotás, illetve a törvényeknek a modern életviszonyoknak megfelelő átalakítása. Ebben az építő munkában számít a kormányzat a magyar közjegyzői kar sokoldalú gyakorlati tapasztalatainak rendelkezésre bocsátására s ezért is fordít fokozott gondot a kormány a közjegyzői intézmény megfelelő fejlesztésére és kiépítésére. A két kimagasló jelentőségű felszólalást a jelen voltak állandó figyelemmel hallgatták végig s a közjegyzői kar munkásságának legilletékesebb, meleg elismerését tartalmazó felszólalásokat lelkesen megtapsolták.

Az Országos Egylet központi bizottságának ülése. A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyletének központi bizottsága Budapestén március hó 5. napján *Hanny* Tódor dr. felsőházi tag elnökle alatt ülést tartott, melyen rész vettek: Lázár Ferenc dr. a budapesti kamara elnöke, felsőházi tag, Antálffy Zsirus Aladár dr., Barcs Ernő dr., Cholnoky Imre dr., Hédry Aladár dr., Horváth Kamilló dr., Kaprinay Endre dr., Körössy Bertalan dr., Rónay Tibor dr., Szemerjay-Petrán Tibor dr. kir. közjegyzők és Hirkó Boldizsár dr. helyettes. Az ülésen megállapították a közgyűlés helyét és időpontját, tárgyalták a közgyűlés elé terjesztendő titkári és pénztárosi jelentéseket s segélyeket folyósítottak.

Értekezlet Kolozsvárott a jogegységesítés tárgyában. A kolozsvári jogászok, a jogegységesítés igen időszerű kérdésében *Vékás* Lajos dr. táblai elnök vezetése mellett értekezletet tartottak. — Előadó volt *Tusa* Gábor dr. kolozsvári ügyvéd, országgyűlési képviselő, aki a nagyfontosságú kérdés rendezésére két utat jelölt meg. Az egyik a jogfolytonosság helyreállítása az 1918. december 1-én volt helyzetnek megfelelő jogi alapon az azóta keletkezett jogszabályok egyidejű hatálytalanításával. A másik út, amelyet a törvényhozás választott, a bécsi döntés napjáig érvényben volt jogszabályok érvényben tartása mellett a jogegységesítésnek törvényes felhatalmazás alapján rendeleti úton való eszközése. Az előadás felett megindult vitában részt vettek *Sövényházy* Ferenc dr. és *Székely* István dr. egyetemi tanárok, továbbá *Ferencz* József dr. kolozsvári megbízott közjegyző, aki a kérdést *Kolosváry* Bálint dr. egyetemi tanár elgondolásának megfelelően az országbírói értekezlethez hasonlóan egy jogászokból álló szakbizottság által előterjesztendő javaslat alapján tartana helyesnek rendezni.

A budapesti kir. közjegyzők forgalmi adó közössége. A budapesti kir. közjegyzők forgalmi adó közössége a március 14. napján *Lázár*

Ferenc dr. kamarai elnök, felsőházi tag elnökle alatt tartott közgyűlésen az 1941. évre is megalakult. A közgyűlésen megállapították a pénzügyigazgatóságnak a forgalmi adó általánra vonatkozó javaslatát s megválasztották a közösség intéző és felülvizsgáló bizottsági rendes és póttagjait.

A nyugdíjintézet története. *Cholnoky* Imre dr. a Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének elnöke a tíz éve fennálló nyugdíjintézet történetét megírta s azt kinyomtatva megküldte a nyugdíjintézet minden tagjának. A füzet érdekes visszapillantást közöl a nyugdíjintézet megalakulását megelőző kísérletezésekre, amelyek közül komoly jellege volt az 1902. évben megalakult nyugdíjintézetnek, amelynek azonban mindössze 82 tagja volt. Ennek a nyugdíjintézetnek értékpapírba fektetett vagyona majdnem teljesen megsemmisült. Ismerteti ezután a füzet részletesen az 1930:IV. törvénycikk alapján megalakult nyugdíjintézet 10 évi elég küzdelmes működésének részleteit. A magyar közjegyzői kar saját erejéből létesített nyugdíjintézet a füzet adatai szerint 10 év alatt nyugellátásra kifizetett 933.229 pengőt, a tagok befizetései 1.309.599 pengőt tettek ki s a nyugdíjintézet vagyona az 1940. év végén 525.027 pengő. Adminisztrációs költségekre az intézet mindössze 17.574 pengőt fordított. Ékesen beszélő számok ezek. Bizonyítékai a kar szociális gondolkodásának, komoly áldozatkészségének, amelyek elég súlyos időkben biztos alapokra helyezték az özvegyek és árvák megélhetését legalább is szűkös keretek között biztosító karitativ intézményt. Megnyugvással veheti tudomásul a füzetben foglalt adatokból a kar azt is, hogy az intézet vezetősége önzetlen és céltudatos munkával tette stabillá az intézet működését s helyezte a lehetőségek szerint értékálló ingatlanba az intézet vagyont.

Kamarai bejegyzések és az 1939:IV. t. c. A szegedi kir. közjegyzői kamara kívánatosnak találja mindazoknak figyelmét, akik magukat valamely kamarába jelölt, vagy helyettesként bejegyezni akarják, felhívni arra, hogy kérésük akadálytalan elintézhete érdekében a képesítésüket igazoló okmányaikon felül azokat az okmányokat is mellékeljék, amelyekből megállapítható, hogy az 1939. IV. t.-c. korlátozó rendelkezései alá nem esnek.

Határsáv újabb megállapítása a honvédelmi törvény alapján. A minisztérium Erdély egy részének az anyaországhoz való visszacsatolása következtében az 1939. II. t.-c. 229. §-a alapján a határsávot újonnan megállapította. A vonatkozó rendelet 730/1941. M. E. szám alatt a Budapesti Közlöny március 6-iki 54. számában jelent meg. A hivatalos lap e számában újlag közzétették a 10650/1939. M. E. számú, a honvédelemről szóló törvényben egyes ingatlanforgalmi korlátozások tárgyában kiadott rendeletet. Ezt a rendeletet a közjegyzői gyakorlat céljaira részletesen ismertette *Fekete* László dr. e közlöny 1939. 12. számában „A honvédelmi törvény ingatlanforgalmi rendelkezései” címen megjelent cikkében.

A cégvezető „női mivoltának” feltüntetése. A budapesti kir. törvényszék, mint cégbíróság Cg. 7461/118. számú végzésével egy részvénytársaság „cégyügyében a címpéldányok visszaadása mellett felhívta az igazgatóságot, hogy N. N. társulati tisztviselő olyan címpéldányait mutassa be 15 nap alatt, amelyekben a nevezettnek cégjegyzése akként eszközöltetett, hogy a cégjegyzés (aláírás) a nevezett *női mivoltát* is feltüntesse”. Eltekintve attól, hogy tudomásunk szerint olyan jogszabály, amely a cég-

jegyző „női mivoltá“-nak felüntetését rendelné el, nincs: nem is képzeljük, hogy valaki női mivoltának milyen jelentősége van a cégjegyzésre s hogy az pl. hajadon nőnél a keresztnév feltüntetésén felül minő módon eszközözlendő.

Az egyházi anyakönyvi kivonatok aláírásainak hitelesítése. Ujabban több alkalommal előfordult, hogy közjegyzők — természetesen nem saját kezdésükre, hanem mert egyes külföldi hatóságok követelték — az egyházi hatóságoktól kiállított anyakönyvi kivonatokon levő aláírásokat hitelesítették. Az igazságügyminiszter, ahova ezeket a hitelesített anyakönyvi kivonatokot további felülhitelesítés végett felterjesztették, a felülhitelesítést megtagadta. E tárgyban az illető kir. közjegyzői kamarákhoz, így adott esetben a budapesti és a szombathelyi kamarákhoz leiratot intézett, amelyben ebben a kérdésben elfoglalt álláspontját körvonalazta. Megállapította a leiratokban a miniszter, hogy az aláírás hitelesítése annak hivatalos tanúsítása, hogy valamely okiraton az aláírás, illetőleg az aláírott név melletti kézjegy csakugyan attól a *féltől* származik, akinek neve az okiraton alá van írva. Ehhez képest kell — személyazonosság igazolásán felül — hogy az illető személy (magánfél) az okiratot, vagy a hivatalos közeg előtt írja alá, vagy a már létező aláírását sajátkezű aláírásának ismerje el. Az aláírás hitelesítése körül való eljárást a kir. közjegyzőkre nézve az 1874:XXXV. t.-c. 92. és 93. §§, valamint az 1886:VII. t.-c. 27. §-a szabályozzák, mely törvényhelyek egyike sem teszi lehetővé, hogy a közhivatalnokok által hivatali hatáskörükben kállított közokiratokon levő aláírásukat a közjegyző külön is hitelesítse. Az egyházi anyakönyvvezetők ebben a vonatkozásban ugyanolyan elbírálás alá esnek, mint az állami anyakönyvvezetők s így az általuk kiállított anyakönyvi kivonatokon való aláírásuk hitelesítése sem tartozik a közjegyzői hatáskörbe.

Budapest székesfőváros árvaszékének működéséről szóló jelentés.

Szokolay Leó dr. Budapest székesfőváros árvaszékének kiváló elnöke a székesfőváros közigazgatási bizottságához az árvaszék 1940. évi működéséről nagy alaposággal egybeállított jelentést terjesztett, amelyben megemlékezett arról is, hogy a gyámhatósági jogvédelemnek a lehetőség szerint való zavartalan érvényesülését szolgálja az a törekvése, hogy a vezetése alatt álló hatóság a kir. közjegyzői és ügyvédi karral kölcsönös megértésben és becsülésben működjenek együtt. E végből a múlt évben is közvetlen érintkezést tartott fenn az elnök a budapesti kir. közjegyzői kamara elnökével és a budapesti ügyvédi kamara vezetőségével. Elismeri a jelentés, hogy a múlt év folyamán is többször előfordult, hogy a hagyatéki ügyek elintézése nagyobb késedelmet szenvedett. Ennek oka azonban nem az árvaszék mulasztása, hanem épen fokozott és köteles gondossága, vagy a felek huza-vonája, vonakodó magatartása, az ügygondnok, vagy szakértő rendelés megfélebbezése volt. Közli a jelentés, hogy a gyorsabb elbírálás intézményes biztosítása érdekében felhívta az előadókat arra, hogy minden hagyatéki ügyről, amelyet három hónap alatt érdemben nem intéztek el, az okok megjelölése mellett jelentést tegyenek, elrendelte továbbá, hogy az illetékes közjegyzőt az előadók tájékoztatása végett a közbeeső intézkedésekről is értesítsék. — A jelentésben foglaltakhoz csupán azt a megjegyzést kívánjuk fűzni, hogy a székesfőváros árvaszékénél némely hagyatéki ügyeket tényleg nagyobb késedelemmel intéznek el, ami

sem a felek, sem pedig a kincstár szempontjából nem előnyös: reméljük azonban, hogy az árvaszék agilis elnökének ügybuzgó és erélyes intézkedései a késedelmeket a minimumra fogják redukálni.

Illetéktelen beavatkozások a közjegyzői hatáskörbe. Ismét mádkban áll különböző hatósági személyeknek a közjegyzői hatáskörbe való illetéktelen beavatkozásáról megemlékezni. M. S. *hadiüzemi személyzeti parancsnok* egy hagyatéki ügyben kiállított nyilatkozatra a következő „hitelesítési záradékot“ vezette: „Hogy ezen levelet K. I. A. 1899. április 16-án Budapesten született szerszámlakatos XI. ker. Csokonai-u. 24. sz. alatti lakos sajátkezűleg írta alá, ezenel hitelesen igazolom. Budapest, 1941. február hó 27-én M. S. hadiüzemi személyzeti parancsnok. P. H.“ — A bustyaházi jegyző a jegyzői „gyakorlat“-ból annyit már elsajátított, hogy üdvös dolog lehet beavatkozni nagyobb tekintély, s némi illegális jövedelempótlás okából a közjegyzői hatáskörbe, amint ezt egy örökségről való lemondást tartalmazó okiratra vezetett következő záradék tanúsítja: „Alólirott körjegyző hitelesen bizonyítom, hogy S. P. bustyaházi lakos fenti iratot előttem sajátkezűleg írta alá. Bustyaháza, 1941. III. 10. N. N. sk. körjegyző“. Kérdés, hogy a derék kárpátaljai jegyző a jegyzői gyakorlatnak közigazgatási vonatkozású részét is ilyen gyorsan elsajátította-e. — Csepel község jegyzője, ahol a vezető jegyző tudvalevően az Országos jegyzői egyesület elnöke s így, ha valakinek neki kellene tudnia a jegyzői és a közjegyzői hatáskör között a jogszerű határvonalat megvonni, lelkiismeretfurdalás nélkül vezette reá egy másolatra a következő „hitelesítési“ záradékot: „A túloldali fényképmásolat az eredetivel teljesen szóról-szóra egyező. Csepel, 1941. jan. 15. Olvashatatlan aláírás sk. jz. P. H.“ — A pataki körjegyző az Országos Földhitelintézethez kölcsön folyósítás iránt intézett egy beadvnyra a következő aláírás hitelesítési záradékot vezette: „Alólirott községi előljárárság igazolja, hogy jelen kérelmet Kovács Lászlóné sz. Kormosói Margit előtünk sajátkezűleg írta alá. Patak, 1941. március 18. Olavshatalan aláírás. sk. körjegyző. Mák József sk. bíró. P. H.“ A „hitelesítés“-nek, amint az utólag kiderült az a különleges érdekessége is van, hogy a *beadványt nem a megnevezett fél, hanem* annak állítólagos megbízásából *férje írta alá*. Ilyen csekélység a jegyző urat, akinek egészen tökéletes fogalmai vannak a „hitelesítés“-ről, láthatóan egyáltalában nem izgatja. — Megtesszük egyébként a megfelelő lépéseket, hogy ezekről a jogtalan hatásköri elkalandozásokról az illetékes felügyeleti hatóságok a szükséges megtorló intézkedések foganatosíthatása végett tudomást szerezzenek.

Gyermek törvényessége iránt indított perben a budapesti kir. ítélőtábla 154/1941. számú végzésével eszközölt megállapítás szerint a Pprts. 682. §-a nem alkalmazható s ebben az eljárásban nem indokolja a Te. 54. §-ának alkalmazását a törvényhozó által megvalósítani kívánt cél. Ilyen eljárásban tehát az ügyvédi meghatalmazáson levő aláírás hitelesítése nem szükséges s ennek hiánya miatt a kereset vissza nem utasítható.

A Budapesti Közlöny előfizetésére vonatkozólag a a szombathelyi kir. közjegyzői kamara felterjesztést intézett a m. kir. igazságügyminiszterhez, mint legfelsőbb felügyeleti hatósághoz kérve intervencióját, hogy a közjegyzői kamarák és a kir. közjegyzők ugyanazért az előfizetési díjért

kaphassák meg a lapot, mint a közhatóságok. A kamara e kérelmét azzal okolta meg, hogy a kamarák kizárólag közhatósági funkciót végeznek, az egyes közjegyzők pedig túlnyomó részben, mint bírói megbízottak járnak el és így méltánytalan, hogy sokkal magasabb árért juthatnak a hivatalos laphoz, mint a közhatóságok. A rendeletek mai gyors életbeléptetése mellett közérdek, hogy a jogkereső felek ne károsodjanak azáltal, ha véletlenül nem jutott idejekorán tudomására a közjegyzőnek valamely új rendelet. A kamra csatlakozásra hívta fel ez ügyben a társkamarákat is. Ebben a tárgyban különben a kamarák részéről már több ízben intéztek felterjesztéseket, azok azonban minden megokoltságuk ellenére sem vezettek eddig eredményre.

Adományok az árvízkarosultak felségítésére. A m. kir. igazságügyminiszter 9283/1939. I. M. E. szám alatt a kir. közjegyzői kamarákhoz leiratot intézett, amelyben az árvíz sújtotta országrészek lakosságának segítségére a közjegyzői kar figyelmét felhívta, illetve e célból a kamarák megfelelő intézkedését kérte. A budapesti kir. közjegyzői kamara a március 21. napján tartott ülésén az árvízkarosultak részére 500 pengő adományt szavazott meg. Emellett természetesen a közjegyzői kar tagjai egyénenként is megfelelő részt vesznek az árvízkarosultak súlyosan érintett lakosság felségítésében.

Kir. közjegyző helyettesül ajánlkozom. Kilenc évi helyettesi gyakorlattal, kitűnő bizonyítványokkal, német nyelvjogosítvánnyal rendelkezem. Dr. Horváth Jenő, Szentendre, Kossuth Lajos-u. 12.

Allást keres kir. közjegyzői irodába, 18 évi gyakorlattal, jó bizonyítvánnyal rendelkező, a közjegyzői ügykezelésben jártas *gépíró- és kezelőnő*. Cím: Fazekas Sándorné, Kúnszentmiklós, Kossuth Lajos-u. 10.

Kir. közjegyzőhelyettesék és jelöltek állásközvetítését a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete végzi. Cím: Östör András dr. kir. közjegyzőhelyettes, titkár, Budapest, V., Berlini-tér 4.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

A végintézkedések alaki kellékeit megállapító törvény tervezete.

Krenner Zoltán dr. kir. közjegyző tanulmánya.

A koratavas jogirodalmi eseményei közt a közjegyzői kart kétségtelenül legközelebből érinti Krenner Zoltán dr. kir. közjegyzőnek izléses kiállítású füzetben megjelent könyve a végintézkedések alaki kellékeit megállapító törvény tervezetéről.

Sietek megállapítani, hogy jóval több, mint jogirodalmi csemege és jóval több problémát vet fel, semmint azokat egy szűkreszabott bírálat kereteibe beilleszteni tudnók.

Midőn tehát örömmel regisztráljuk, hogy azt az előkelő pozíciót, melyet az örökjogi kérdések tudományos művelői között a kir. közjegyzői kar képviselői biztosítottak maguknak, — új névvel gazdagítottuk, — a

magunk részéről úgy látjuk helyesnek, hogy ha a felvetett és nem kis nemzeti s közgazdasági érdekeket tárgyaló tanulmány bírálata helyett ez alkalommal csupán annak részletesebb ismertetését kíséreljük meg.

A szerző az 1876:XVI. t.-c. és az 1874:XXXV. t.-c. megfelelő szakaszai helyébe új és úgy a köz-, mint magánvégrendelet és egyéb végintézkedések alakításait megállapító egységes törvény tervezetét dolgozta ki.

A törvénytervezet 32 szakaszra oszlik és a végintézkedések minden ismert alakját kimeríti. A törvényhely szövege után minden szakaszhoz részletes indokolást fűz.

Nem vitás, hogy a külön iratban közölt előszó azon megállapítását, hogy a végintézkedések alaki kellékeit megállapító jogszabályaink elavultak, minden jogász helyesléssel fogadja. Az elmúlt közel hét évtized rohanó fejlődése megváltoztatta azokat a gazdasági és szellemi feltételeket, melyek régi törvényeink alapjait képezték. A merev formalizmus kora lejárt és felsőbbíróságaink nap-nap után kénytelenek az elavultnak mutakozó formai korlátok áttörésével könnyíteni a végrendelező szándékának fenntartása érdekében.

Új és modern jogszabályokra van szükség, új és különleges, nemzeti jogtörténelmünkben gyökerező szabályokat kíván úgy a jogkereső, mint a jogmívelő közönség. Csak helyeselni tudjuk a szerző megállapításait, mely a mai egészségtelen állapotokat a gazdag múlt bölcsességének magaslatairól kritizálja. „Olyan egyének foglalkoznak hivatásszerűen végrendelezések fogalmazásával, akiknek az általuk pontokba szedett intézkedések jogi következményeiről fogalmuk sincsen s legtöbbször a végrendelező valódi akaratát kipuhatolni sem tudják. Sokan vannak, akiknek meghatározott formulájuk van s ebbe a prokruszteszi ágyba beszorítják a végrendelező akaratát s sablonjuk alakja szerint vagy hozzáadnak, vagy elvesznek belőle... Hihetetlen az a rombolás, melyet az emberek egymás megbecsülése, a felebaráti szeretet le nem mérhető javaiban visznek véghez, a perek általában, de különösen az örökösödési perek, melyek a családok békéjét nemzedékekre feldulják.“ (22., 23. oldal.)

A szerző törvénytervezete ezeken az egészségtelen állapotokon a következő módon óhajt változtatni.

A végintézkedéseknek két alakja legyen:

1. közvégrendelet,
2. magánvégrendelet.

A közvégrendeletet kir. közjegyző, vagy a vele konkurráló hatáskörű kir. járásbíró előtt lehet tenni.

Magánvégrendelet kizárólag sajátkezűleg irt és aláírt végrendelet formájában alkotható.

Megszűnne tehát elsősorban az idegen kézzel irt magánvégrendelet, az 1876. évi XVI. t.-c. 23. §-a szerint letett végrendelet, mint rendes végrendeleti alakok.

A kiváltságos végrendeleti alakok közé új végrendeleti forma kerülne: a helyhatósági közeg által felvett végrendelet, mely azonban ideiglenes hatállyal bírna, miként ideiglenes hatályú lenne a szóbeli végrendelet modernizált formája is.

Áttérve a végrendeletek alapformájára, a közvégrendelet két alakját teremti meg a szerző. És pedig: a) az előszóval előadott s a hiteles személy

által írásba foglalt, a maihoz hasonló közvégrendeleti formát, b) irat átadásával (nyitva, vagy lezárva) alkotott és az 1876:XVI. t.-c. 23. §-ához hasonló, de közvégrendeletté emelt végintézkedési formát. (7. §.)

Tanú közvégrendeletnél általában nem szükséges.

Írástudatlan elvileg csak közvégrendeletet és pedig előszóval előadott közvégrendeletet tehet.

Kiskorú (16 évtől), siket, vak, néma, magát szavakkal megértetni és kifejezni nem tudó, elmebaj, elmeengesség, pazarlás, iszákosság miatt gondnokság alá helyezett, ha végrendelezési képességgel bír, csak közvégrendeletet alkothat.

Külön szabályozza a tervezet a siket, vak, néma (12. §.), a magyarul nem értő (13. §.) és a tolmács közreműködésével tett (14. §.) közvégrendeletek alakításait.

Az irat átadásával alkotott és a végrendeletet felvevő közeg hivatali pecsétjével lezárt borítékba helyezett végrendelet visszavétele esetén sem veszi el közvégrendeleti jellegét (16. §.) feltéve, hogy a pecsét sértetlen.

Számos gyakorlati és szellemes ötlettel igyekszik a szerző a közvégrendeletek alkotását leegyszerűsíteni és azok titkosságát a legmesszebbmenően biztosítani.

A másik végrendeleti alapforma a magánvégrendelet: „a végrendelező által sajátkezűleg irt és aláirt, minden további alakszerűséget nélkülöző végrendelet, a végintézkedés rendes és végleges hatályú alakja“ (17. §.)

Kiskorú és írástudatlan így nem végrendelezhet.

Egyébként a forma kérdését a legliberálisabban kezeli és e részben csupán azt kívánja, hogy a végrendelet sajátkezű (nem gépelt!) szövegezésén felül teljes névvel alá legyen írva. A végrendelet érvényességéhez még keletre sincs szükség, a végrendelet keltezését a szerző csupán célszerűségi szempontokból ajánlja.

A végintézkedések alapformái ezzel ki is merültek.

Miután azonban az írástudatlan, a kiskorú, továbbá testi, vagy szellemi fogyatkozásban szenvedők csak közvégrendeletet alkothatnak, továbbá, mert közeli halál veszélye esetén szabályszerű közvégrendelet készítése nehézségekbe ütközhet, ezekre az esetekre módot nyújt a tervezet (19. §.) arra, hogy helyhatósági közeg is készíthessen végrendeletet. Ez az alak a közvégrendelet helyébe lépő sui generis végrendeleti forma. Ideiglenes hatályú, tanúk alkalmazása kötelező. Előszóval előadható, de irat átnyújtásával is alkotható, mint az előbb tárgyalt közvégrendelet.

Órizetbe vétel végett az illetékes kir. közjegyző, illetve kir. járásbírósnak nyomban el kell küldeni.

Kiváltságos végrendelet az ugyancsak ideiglenes hatályú szóbeli végrendelet (20. §.), melyet három tanú előtt szóbeli nyilatkozattal lehet tenni, de csak abban az esetben, ha közvégrendeletet felvevő személy és a végrendelező között az érintkezés bármilyen okból lehetetlen, vagy ha háboru, kórvész, életveszélyes járvány s egyéb rendkívüli körülmények miatt a kir. közjegyző (kir. járásbíró) megkeresése akadályba ütközik. Ugyancsak így lehet végrendelezni akkor is, ha a végrendelező halála oly közelinek látszik, hogy még helyhatósági közeg meghívására sem marad idő.

A szóbeli végrendelet tanui nyolc napon belül jegyzőkönyvet készítenek a megtörtént végintézkedésről és azt aláírva az illetékes kir. közjegyzőnek, vagy kir. járásbíróknak megküldik.

Az ideiglenes hatályú végrendeletek három hónap után érvényességüket veszítik.

A most említett két végrendeleti alak tehát az alapalakok igénybevétele körüli akadályok és zavarok elhárítására statuáltatott és e nehézségek megoldásának biztosítékát képezi.

A közös végrendeletet a mai jognak megfelelően tárgyalja a szerző, mely tehát úgy közvégrendelet, mint magánvégrendelet, sőt helyhatósági közeg előtt alkotott végrendelet is lehet. (23. §.) A közös magánvégrendeletet az egyik házastárs írhatja, míg a másik csak aláírni és *keltezni* köteles.

Öröklési szerződést (24. §.) csak közvégrendeleti alakban és csak korlátlanul cselekvőképes személyek köthetnek, míg a házastársak és jegyesek házassági szerződésükbe foglalt ily halálesetre szóló rendelkezések hatályosságához elegendő a közokirati alak is. Házassági szerződésbe foglaltan korlátoltan cselekvőképes is köthet öröklési szerződést.

A halálesetre szóló ajándékozási szerződésre (26. §.) az öröklési szerződés szabályai irányadók.

A tervezet ötödik fejezete tárgyalja a végintézkedések visszavonásának kérdéseit, míg az 1—6 szakaszokban a személyi kellékeket és a tanukra vonatkozó általános szabályokat foglalja össze a szerző.

A tanulmány könnyen áttekinthető, mai, gyakorlati és nemzeti. Stílusa egyszerű és kifejező, gondolatai ötletesek, célját magasabb nemzeti szempontok motiválják.

Krenner Zoltán előszavában egy téglának jelzi alkotását, mi azonban úgy véljük, hogy e tekintetben téved. Nem egyszerű téglácska ez, hanem tökéletesen felépített modern épület, az új kor szabályainak megfelelően csupa célszerű egyszerűség, világosság, kényelem, melyre mindenkor büszkén tekinthetünk.

H. B.

Magyar Jogi Szemle (XXII., évf. 3.—5. számok.) A 3. szám kivonatossan közli *Törekly Géza* dr. kúriai elnöknek, *Puky Endre* dr. a közigazgatási bíróság elnökének és *Alföldi Dezső* dr. a budapesti kir. ítélőtábla elnökének évnyitó beszédeit. Székely örökség és székely öröklés címen *Sándorffy Kamil* kúriai bírósági írt a két számban folytatólag jogtörténeti szempontból érdekes cikket, amelynek befejező részében megállapítja, hogy az 1853. május 29-iki császári nyílt parancs és az azzal életbeléptetett osztrák polgári törvénykönyv az ősi székely öröklést megszüntette. Az 5. számba *Móra Mihály* dr. kúriai tanácsjegyző írt még a róm. kath. egyházközségek jogalanyisága és képvisellete joggyakorlatunkban címen cikket s ez az 5. szám vezetőhelyen *Kornis Gyula* dr. egyetemi tanárnak, *Nizsalovszky Endre* dr. egyetemi tanár akadémiai székfoglalóját bevezető beszédét közli. A különleges értékű beszéd, mint ennek a nagy magyar polihistornak minden megnyilatkozása méltán kelthet általános érdeklődést. A kimagasló jelentőségű beszédből az alábbiakban két részletet közlünk: „A nagy nemzetek könnyebben kibírják a jogrendszer forradalmi és önkényes hirtelen átalakítását: a történelmi jogszellemnek azonban a magyar nemzet ezeréves viharos fennmaradásában sokkalta nagyobb szerepe van: a jogeszméhez való szívós ragaszkodás, a magyarság életének nemcsak a múltban, de a jövőben is egyik legjelentősebb vitális tényezője“. „Az egyetem jogtudósai nem kötött emberek, hanem a szabad bírálatot az állami hatalommal szemben is erkölcsi és értelmi felelősségük tudatában függetlenül gya-

korolják. Amit ők maguk gondolnak, azt nem az állami hatalom időleges birtokosainak hatalmi igényei nyomán gondolják, hanem önállóan és ezektől függetlenül saját lelkiismeretük szerint; nem a hatalom kiszolgálása, hanem eszmei irányítás a céljuk; nem az épen hatalmat gyakorló készséges ügyvédek, akik amazok érdekeit az elmélet szentesítésével a tudomány nevében igazolják, hanem gondolat ébresztők, reformtervezők s ha kell, szigorú, de joakarátú kritikusaik is." A folyóirat 4. és 6. számaiként a különböző döntvénytári füzetek jelentek meg.

Gazdasági Jog. (II. évfolyam, 2., 3. számok.) A Kuncz Ödön dr. egyetemi tanár kitűnő szerkesztésében megjelenő, a régi magas irodalmi szinten álló jogi szaklapok nyomdokait követő folyóirat legutóbbi 2 száma több különleges értékű cikket, illetve tanulmányt közöl. Ezek között az értékes cikkek között is méltán feltűnést keltett Baranyai Lipótnak, a Magyar Nemzeti Bank elnökének a bank közgyűlésén „A háborús gazdálkodás Európában” címen tartott előadása. További cikkei a két számnak: Müller-Erbach Rudolf, müncheni egyetemi tanár: A jogtudomány átalakulása oknyomozással, Kacsóh Bálint: Az árszabályozás elvi alapjai, Rittinger Imre: Hitelvédelem. A 2. számban hozzák még Fabinyi Tihamérnak az Országos Kaszinóban Wekerle Sándor emlékezete címen tartott beszédét. Egyébként mindkét számnak további változatos tartalmát a Szemle, Joggyakorlat, Jogalkotás, Irodalom, Folyóiratszemle és Hírek című rendes rovatok közleményei adják.

Deutsche Notar-zeitschrift. (40. évfolyam 11., 12., 41. évfolyam 1., 2. számok.) A 11. számban a német közjegyzői kamarák tisztikarának névjegyzékét közlik. E közlés szerint a birodalmi közjegyzői kamara Berlinben székel s elnöke Wolpers Károly igazságügyi tanácsos remscheid-lennepi közjegyző. A birodalmi kamara elnöki tanácsának 6 rendes és 6 póttagja van. A német közjegyzői kamarák székhelyei: Bamberg, Berlin, Braunschweig, Breslau, Celle, Darmstadt, Dresden, Düsseldorf, Frankfurt a. M., Graz, Hamburg, Hamm, Jena, Innsbruck, Kassel, Kiel, Köln, Königsberg, Leitmeritz, Linz, Marienwerder, München, Naumburg, Nürnberg, Oldenburg, Prag, Rostock, Stettin, Stuttgart, Wien és Zweibrücken. Minden kamarának elnöke s különböző rendes és póttag létszámú választmánya van. Mind az elnökök, mind pedig a választmányi tagok természetesen nem választás, hanem kinevezés alapján töltik be tisztségüket. Az idei 2. szám vezető helyen az elhunyt birodalmi igazságügyminiszter Gürtner Ferenc dr. arcképét és tevékenységének méltatását közli. Mind a négy számban különben a német közjegyzőséget érdeklő rendeleteket, közléseket, számonként egy-két cikket, jogesetek megbeszélését, elvi jelentőségű bírói határozatokat, jogirodalmi és folyóirat szemlét találunk.

Illetékügyi Közlöny. (XVI. évfolyam 1—6. számok.) A 2., 4., 6. számokba illetékjogi kérdésekről cikkeket irtak Urbán Zoltán dr. székesfővárosi árvaszéki elnökhelyettes, Gergely Ödön dr. p. ü. fogalmazó és Domonkos József dr. Máv. ügyész. Illetékügyi rendeleteket, illetékjog irodalmi ismertetéseket és szerkesztői üzeneteket hoznak még ezek a számok. Az 1., 3. és 5. számokként Illetékügyi Joggyakorlat címen a folyóirat mellékletei jelentek meg. Az 5. számban közlik a közigazgatási bíróságnak az eddigi gyakorlatnak megfelelő 11.463/1939. P. számú határozatát, amely szerint közjegyzői díjak és költség követelések jelzálogi biztosítása az ill. díjj. 16. tétel B) pontjában foglalt általános rendelkezés alapján illeték köteles.